

MEDIA TA'LIM ZAMONAVIY TA'LIMNING AJRALMAS QISMI SIFATIDA

Valiyeva Shaxlo Akmalovna

Namangan Davlat Universiteti Fakultetlararo chet tillar kafedrası

o'qituvchisi, 1-bosqich doktorant

shahlovaliyeva13@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqola mediakompetentlikni rivojlantirish orqali talabalarga chet tili hususan Ingliz tilini boshlang'ich sinflarda tadbiq etishga bag'ishlanadi. Shuningdek mediata'limni qanday olib borish, ulardan samarali foydalanish usullariga alohida to'xtalib o'tiladi.*

Kalit so'zlar: boshlang'ich sinflar, mediakompetentlik didaktik ta'lim animatsiyalar, interfaol, component, raqamli, samara, dars jarayoni.

Annotation: *This article is devoted to the application of a foreign language, especially English, to students in elementary grades through the development of media competence. It also focuses on how to conduct media education and how to use them effectively.*

Key words and expressions: *components, tendency, media textbook, interactivity, didactic study, primary school, lesson process, animation*

Аннотация: *Данная статья посвящена применению иностранного языка, особенно английского, у учащихся младших классов посредством развития медиакompetентности. В ней также уделяется внимание тому, как проводить медиаобразование и как его эффективно использовать.*

Ключевые слова: *компетенция, электронных учебнико, медиа в эффективность дидактика, интерактивный.*

KIRISH

Zamonaviy ommaviy axborot vositalari inson hayotining barcha sohalariga, sohadagi barcha jarayonlarga ta'sir qiladi madaniyat va ta'lim. O'sib borayotgan axborot oqimi shaxsdan nafaqat etarli darajada idrok etishni, ma'lumotni samarali qayta ishlashni, balki ijodiy tushunish va tanqidiy tahlilni ham talab qiladi media xabarlarini. Shu nuqtai nazardan, zamonaviy ta'limning ajralmas qismi sifatida media ta'limining maqsadi shaxsning media kompetentsiyasini shakllantirishdir. Media kompetentsiyasi, bizning fikrimizcha, shaxsning umumiy madaniyatini va xususan madaniy va psixologik kompetentsiyani shakllantirishdan ajratib bo'lmaydi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Axborot ommaviy madaniyati ta'sirining salbiy ta'siri orasida tadqiqotchilar tobora ko'proq ularning asarlari shuni ko'rsatadiki, omma uchun o'yin-kulgining zamonaviy mexanizmlari shaxsning ma'naviy rivojlanishiga hissa qo'shmaydi, shaxsning o'ziga aylanishiga to'sqinlik qiladi.¹ Zamonaviy pedagogika media ta'lim texnologiyalarini ta'lim va tarbiya sifatini oshirishning samarali vositalaridan biri deb biladi. Bu pedagogikaning alohida qismida – media-didaktikada ajralib turadigan, ta'limni insonparvarlashtirish tamoyillarini o'zida mujassam etgan, kelajakdagi fuqaroning intellektual, madaniy, ma'naviy, axloqiy darajasini oshirishga hissa qo'shadigan media ta'lim texnologiyalari Mahalliy va xorijiy ilmiy-pedagogik tadqiqotlarni tahlil qilish bugungi kunda media-ta'limni chet tili kursi bilan birlashtirish texnologiyasi eng samarali va istiqbolli ekanligiga ishonish uchun asos yaratdi, chunki bu hodisalar ma'lumot almashish jarayoniga asoslangan. Chet tili aloqa vositasi sifatida o'rganilganligi va nutq uchun mavzular va vaziyatlar tashqi tomondan keltirilganligi sababli, u boshqa hech qanday fan kabi turli xil bilim sohalarini, shu jumladan media ta'limi tarkibidan foydalanish uchun ochiqdir.

MUHOKAMA

---

¹ Жижина М. В. МЕДИАКОМПЕТЕНТНОСТЬ КАК ФОРМА КУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ЛИЧНОСТИ
Адрес статьи: www.gramota.net/materials/1/2009/4-1/25.html

Shaxsning rivojlanish darajasi va ma'lumotiga jamiyatning yangi talablari, hayotning yangi axborot sharoitlari pedagogik jarayonning mazmuni, vositalari va usullarini o'zgartirishi kerak. Bunday vaziyatda chet tilini o'qitishning yangi tushunchalari, usullari va texnologiyalariga tabiiy va juda shoshilinch ehtiyoj paydo bo'ladi. Chet tilidagi mediatizatsiya qilingan (onlayn) aloqa-bu insonning chet tilidagi raqamli SMS bilan o'zaro ta'siri, uning mazmuni ushbu media mahsulotning qiyosiy qiymatini, uning hissiy va semantik munosabatlarini va yashirin tarkibiy qismini tushunishdir. Binobarin, chet tillarini o'qitishning zamonaviy pedagogik strategiyasi odamda media-kompetentsiyani rivojlantirishni ta'minlashi kerak. Va bu ijtimoiy talab, ham media ta'limi, ham chet tili javob beradi. Ushbu ikki hodisaning mazmuni, bir tomondan, media-kompetentsiyani shakllantirishni maqsad qilib qo'ygan aniq ijtimoiy - madaniy tabiati bilan media-ta'lim, boshqa tomondan, chet tili (chet tili darsi) shu qadar o'zaro bog'liq va o'zaro bog'liqqi, yagona to'g'ri yo'l bu ularning integratsiyasi.

NATIJA

Shaxsning media kompetentsiyasini shakllantirishga yordam beradigan samarali pedagogik sharoitlar:

- "chet tili" fanining o'quv-uslubiy majmuasiga media-ta'lim komponentini kiritish (til veb-portfeli, sayt, veb-kvest va boshqalar);

- ommaviy axborot vositalarini o'qitish va chet tilini o'qitish jarayonida nafaqat chet tilini o'qitish jarayonining samaradorligini oshirishga qaratilgan bir yo'nalishli didaktik funktsiya uchun, balki shaxsning media kompetentsiyasini shakllantirish uchun ham keng media spektridan muntazam va pedagogik jihatdan oqilona foydalanish;

- o'qituvchi tomonidan talaba shaxsining media kompetentsiyasini shakllantirish darajasini tizimli diagnostikasi.

Media ta'lim darslarida o'quvchilarni o'qitishning eng yuqori samaradorligi va yuqori sifatiga erishish quyidagi asosiy omillarga bog'liq:

- do'stona bo'lishi kerak bo'lgan media-ish muhiti, unda hurmat, o'zaro tushunish, o'quv jarayoni sub'ektlarining bir-biriga bo'lgan ishonchi, o'z fikrlari, qarashlari, g'oyalarni erkin ifoda etish imkoniyati;

- auditoriyaning texnik jihozlari (zarur kompyuter uskunalari, texnik vositalar, dasturiy ta'minot, media-resurslar, internetga erkin kirish);

- o'quv materialining mazmuni (dolzarbligi, yangiligi, talabaning qiziqishlari, qadriyat yo'nalishlari, imkoniyatlari va qobiliyatlariga muvofiqligi);

- o'rganilayotgan mavzuga qiziqishni oshirishga yordam beradigan qiziqarli, ijodiy, o'ziga xos vaziyatlar, vazifalarning mavjudligi;

- tashkiliy shakllar, usullar, texnikalar, o'qitish vositalarini maqbul tanlash; materiallar va ommaviy axborot vositalari orqali o'qitishning axloqiy va estetik yo'nalishi, ommaviy axborot vositalari bilan aloqa madaniyati;

- media-ta'lim faoliyatini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan universal ko'nikmalarni, shaxsning badiiy, ijodiy, ijodiy salohiyatini maqsadli shakllantirish va amalga oshirish;

- media ta'lim texnologiyalaridan foydalangan holda o'quv jarayonini tashkil etish va amalga oshirishda o'qituvchi va talabalar o'rtasida fikr-mulohazalarni taqdim etish. Shunday qilib, chet tili darslarida media ta'lim texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarda nafaqat turli mavzularda nutqiy muloqot qilish va ilmiy munozaralar o'tkazish ko'nikmalarini shakllantirishga, balki bunday ko'nikma va ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi:

- ma'lumotni topish, baholash, tushunish, tahlil qilish, sintez qilish;

- media matnlarining ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy va madaniy ma'nolari va subtekstlarini tushunish;

- mavzular bo'yicha bahslashish, o'z g'oyalaringizni ifoda etish, bahslashish va o'z nuqtai nazariningizni isbotlash;

- media matnlarini aniqlash, talqin qilish, ommaviy axborot vositalaridan texnik foydalanishning turli usullari bilan tajriba o'tkazish;

- o'zingizning media mahsulotingizni yarating, yuqori sifatli tarkibni tayyorlang;
- o'z faoliyatini tahlil qilish va sozlash, ommaviy axborot vositalari yordamida va material asosida mustaqil ravishda bilim olish.

XULOSA Media-ta'limni chet tili kursi bilan birlashtirish, media-madaniy yondashuvning kontseptual asoslariga tayanib, quyidagilarga yordam beradi: ommaviy axborot vositalari bilan aloqa madaniyatini shakllantirish; xorijiy ommaviy axborot vositalari yordamida va materiallari asosida o'qitishning axloqiy va estetik yo'nalishi; ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy va madaniy xorijiy media matnlarining subtekstlarini tushunish; media ta'limi natijasida shaxsning badiiy, ijodiy, ijodiy salohiyatini shakllantirish va amalga oshirish faoliyat; talabalarning chet tilidagi madaniy qadriyatlarini ommaviy axborot vositalari orqali shakllantirish va dunyoning yaxlit rasmini ko'rish, mediatsiya qilingan tillararo, madaniyatlararo aloqa ko'nikmalarini media vositalari orqali hurmat, o'zaro tushunish, madaniy farqlarga bag'rikenglik va madaniy to'siqlarni engib o'tish asosida rivojlantirish.

Adabiyotlar :

1. Zhilavskaya, I. V. (2009). *Mediaobrazovanie molodezhnoj auditorii* [Media education for youth audience]. Tomsk: TIIT (in Russian) [Жилавская, И. В. (2009). *Медиаобразование молодежной аудитории*. Томск: ТИИТ]
2. Borchers, J.O. (1999) "Electronic Books: Definition, Genres, Interaction Design Patterns". *Conference on Human Factors in Computing Systems, CHI99 Workshop: Designing Electronic Books*, Pittsburgh, May
3. Bostock, S. (1998) *Courseware Engineering - an overview of the courseware development process*. University of Keele
4. Носирова, С. М. О'quvchi yoshlarning mediakompetentligini rivojlantirish muammosini yechish yo'llari / С. М. Носирова. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2019. — № 51 (289). — С. 513-515. — URL: <https://moluch.ru/archive/289/64890/> (дата обращения: 01.02.2024)..
5. Sh.Valiyeva "Ingliz tilini boshlang'ich sinflarda o'qitishda media ta'limni an'anaviy o'quv faniga integratsiya qilish " AQSH ,Current research journal of pedagogics(issn –2767-3278)volume05 issue 10
6. Alona Pluhina " Methods of Forming Media Competence of Future Primary School Teachers" *Traektoriâ Nauki = Path of Science*. 2020. Vol. 6. No 9